

gedruckt [nu gebrucht n.a.] mit Koenigl. Hung. Universitaets Schriften". *Mineiele* de Buda sunt prezente în număr mare, precum și unele manuale școlare sau cărți populare, pentru care tipografia deținea privilegiul de tipărire dat încă de Maria Tereza, înainte de mutarea universității, implicit și a tipografiei, de la Trnava (Slovacia) la Buda (1777).

Descrierea cărților este completată prin imaginile foilor de titlu. O interesantă contribuție o reprezintă tipăritura cu nr. 65, fiind o reproducere după medicul Mihail Covaci, a sfaturilor medicale în diferite situații primejdioase pentru sănătatea omului (înec, ciumă, turbare, otrăvire etc.), unul dintre cele două exemplare cunoscute, ambele aflate la Budapesta, fără a fi descrise complet în bibliografie. *Catalogul* se încheie cu bibliografia. Indicii (de nume, loc și tipografie), chiar dacă este vorba de o lucrare de mai mici proporții, cum este cea de față, i-ar ridica mult utilitatea și valoarea științifică. Lucrarea rămâne și în această formă o contribuție la cunoașterea doar a unei părți a ansamblului de cărți românești al instituției vizitate, după cum ne informează, în final, autorul, Bogdan Andriescu.

Eva MĂRZA*

Bogdan Andriescu, Silviu Borș, *Carte românească veche în colecțiile Bibliotecii Județene ASTRA Sibiu 1801-1830*. Catalog, Editura Armanis, Sibiu; Editura Mega, Cluj-Napoca, 2013, 291 p.

Biblioteca Astra, cu o istorie și fonduri de carte care merită interesul publicului cititor și al celui specializat, prezintă într-o nouă serie numită *Colecția Armarius* un important instrument de lucru datorat autorilor dr. Bogdan Andriescu (bibliotecar) și dr. Silviu Borș (directorul bibliotecii), amândoi implicați direct în buna funcționare a instituției.

După o pauză de decenii de la apariția cataloagelor redactate de Lucian Cornea: *Cartea străină veche în Biblioteca „Astra”*, vol. 1 (*sec. XVI-XVII*), 1978 și vol. 2 (*sec. XVIII*), 1982, specialiștii din spațiul bibliotecii au găsit răgazul pentru publicarea seriei de cataloage ale fondurilor de carte din tezaurul bibliotecii. Începând în ordine invers cronologică, autorii au hotărât să prezinte publicului, dornic să cunoască tainele bibliotecii, cărțile românești din ultima perioadă considerată de fondatorii conceptului de „carte românească veche”, Timotei Cipariu și Ioan Bianu (1508-1830), și anume cărțile tipărite în perioada 1801-1830.

* Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia; e-mail: evamarza@yahoo.com.

Răsfoind catalogul, încă de la prima privire, atrage atenția coperta reprezentativă atât pentru cartea pe care o ținem în mână, cât și pentru spațiul în care sunt adăpostite fondurile prețioase ale bibliotecii. În interiorul coperților, printr-un *Cuvânt înainte* cititorul se poate delecta cu prezentarea câtorva file de istorie, în care sunt surprinși pașii urmați de erudiții români „responsabili” de înființarea Astei și implicit a Bibliotecii Centrale a Asociațiunii (1861). De altfel, teza de doctorat a lui Silviu Borș, devenită carte cu același titlu, care a fost publicată în 2011, îi justifică și calitatea de coautor al prezentului *Catalog*. Că înființarea și dezvoltarea bibliotecii nu a fost simplă și liniară o demonstrează faptul că, după aproape 20 de ani de existență, în inventarele acesteia erau înregistrate 1283 de cărți. Ne întrebăm, dacă este mult sau puțin? Răspunsul nu este ușor de dat, dacă ne gândim la contextul istoric al celei de-a doua jumătăți a secolului al XIX-lea, la greutățile financiare întâmpinate de instituție, precum și de erudiții români din Transilvania. Faptul că biblioteca a luat ființă este un important act politic și de cultură, căruia i se datorează ceea ce instituția a ajuns în prezent, numărul cărților înregistrate atunci, reflecta o etapă din evoluția patrimoniului acesteia.

Din *Nota redacțională* rezultă că numărul tipăriturilor românești înregistrate în *Catalogul* prezentat este de 275 (188 de titluri) și ele fac parte din *Fondul de Carte Românească Veche al Bibliotecii Județene ASTRA Sibiu (Colecții speciale)*. Cărțile provin din centrele tipografice tradiționale: Arad, Blaj, Brașov, București, Buda, Chișinău, Cluj, Craiova, Iași, Neamț, Oradea, Râmnic, Sankt Petersburg, Sibiu și Viena. Creșterea colecției se datorează atât achizițiilor, cât și donațiilor făcute de persoane fizice și instituții culturale sau de învățământ, precum și din producția proprie a Asociațiunii. Valoarea științifică a *Catalogului* a avut de câștigat prin abordarea duală a descrierii cărților, cea standardizată, și descrierea individuală a fiecărui exemplar. Descrierea cuprinsului fiecărei cărți, o muncă anevoioasă dar utilă în vederea identificării exemplarelor păstrate fragmentar în biblioteci, oferă un plus de valoare acestei lucrări. Însemnările de proprietate, unele atât de pitorești, completează valoarea documentară a lucrării de față. Suntem de părere că un indice de locuri și persoane, scriitori de însemnări, ar fi contribuit la o mai ușoară utilizare a *Catalogului*. Pe lângă indicele de centre tipografice, indispensabil ar fi fost și un indice de autori și titluri de carte.

Autorii au aplicat, așa cum se obișnuiește într-o astfel de lucrare, abordarea cronologică a cărților catalogate, cu referințe și toate elemente obligatorii descrierii. Un plus de valoare acordă acestei lucrări imaginea de bună calitate a fiecărei cărți catalogate. Așa cum am menționat mai sus, din conținutul *Catalogului* face parte *Fondul de Carte Românească Veche (Colecții speciale)*, în care identificăm pe lângă tipăriturile de CRV tradiționale și unele titluri, care în mod obișnuit nu fac parte din această categorie de lucrări. Astfel, am identificat un registru de certificate de naștere, formular tipărit, completat de mână (nr. 4), singhelia tipărită, dată și semnată de episcopul Vasilie Moga și alte foi volante, care pot fi considerate contribuții la cunoașterea tezaurului de tipărituri românești.

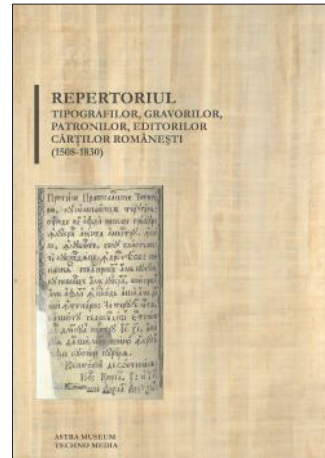
Prin apariția acestui *Catalog*, autorii săi ne-au făcut curioși să aflăm ce piese prețioase mai adăpostește biblioteca. Dorim să-i încurajăm pentru redactarea cataloagelor de cărți românești tipărite în secolele XVI-XVIII, aflate în fondurile

bibliotecii și, mai mult decât atât, pentru publicarea catalogului manuscriselor. Editarea cataloagelor de bibliotecă este una dintre îndeletnicirile cheie ale personalului specializat, chiar dacă necesită multă trudă, timp și, nu în ultimul rând, un puternic suport financiar.

Eva MĂRZA*

Eva Mârza, Florin Bogdan (coordonatori), *Repertoriul tipografilor, gravorilor, patronilor, editorilor cărților românești (1508-1830)*, ediția a II-a, revizuită și adăugită, Astra Museum, Techno Media, Sibiu, 2013, 305 p.

Ne suscită atenția și ne bucură, în egală măsură, faptul că în ultimii ani au apărut o serie de articole, studii, monografii sau cataloage legate de istoria cărții, urmărită din mai multe puncte de vedere: circulația cărții, istoria tiparului, a gravurii, colecții de cărți aflate în diverse biblioteci din țară sau străinătate ș.a. În anul 2008 vedea lumina tiparului prima ediție a *Repertoriului* avut în discuție, realizat de un grup de cercetători activi cu precădere în Alba Iulia sau Sibiu, conduși de prof. univ. dr. Eva Mârza de la Universitatea „1 Decembrie 1918” din orașul Marii Uniri. Lucrarea era rodul proiectului nr. 733 finanțat în perioada 2006-2008 de către CNCSIS (Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior).

Monumentala lucrare *Bibliografia românească veche* (de aici încolo BRV), întocmită în 4 volume pe parcursul anilor 1903-1944 de către Ioan Bianu, Nerva Hodoș, Dan Simonescu, a fost desigur principalul instrument de lucru. Se știe că BRV-ul este departe de a atinge criteriul exhaustivității. Chiar dacă s-ar reuși o republicare a sa (așa cum se dorește și se vorbește de multă vreme despre această problemă, încă din timpul sesiunilor științifice dedicate cărții românești vechi organizate la Târgoviște în perioada antedecembristă, serie continuată oarecum la Alba Iulia din anul 2007 sub competența îngrijire a doamnelor Eva Mârza și Ana Maria Roman-Negoî), care să cuprindă contribuțiile semnalate de Daniela Poenaru (1973), de Dan Râpă-Buicliu (2000) sau pe cele din volumul I (A-C) realizat de către CIMEC (2004), și nu în ultimul rând, pe cele din nenumăratele articole publicate în ultima sută de ani, cu siguranță, la scurt timp, ar apărea o noua carte și astfel noua ediție a BRV-ul ar fi din nou incompletă. În aceste condiții, *Repertoriul* de față, de o mare îndrăzneală, nu este și nu are cum să fie complet, deși dorința autorilor de a se apropia de acest calificativ este evidentă, explicându-se astfel și

* Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia; e-mail: evamarza@yahoo.com.